

Delavsko-kmetijski list.

Opozorilo!

S 1. marcem se preseli upravništvo in uredništvo lista v Delavski dom, Marxov trg 2/II. Do 1. marca pa naslavlajte dopise še na Uredništvo „Delavsko-kmetijski list“, Breg 10/II, Ljubljana!

Uprava in uredništvo Del.-kmetičkega lista.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din. Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Leto II.

LJUBLJANA, 26. februarja 1925.

Stev. 9.

Naš občinski program za mesto Ljubljano.

Delavci!

Pred vas, ki se trudite z roko in glavo; pred vas, ki edini ustvarjate vse vrednote v ljubljanski občini; pred vas, ki skrbite za to, da par tisoč slovenske buržuazije živi v razkošju, v lepih in toplih stanovanjih, pri dobro obloženih mizah z najboljšimi jedmi in pijačami, med tem ko se vi stiskate po kletah, podstrešjih in vagonih ali pa po slabih, starih in tesnih stanovanjskih lukujah; do vas, ki pišete lepe pesmi, novele in težke razprave, ki uprizarjate verižniški gospodi koncerte, drame, recitacije in druge zabave, da lažje prebavljate svoje mastne večerje medtem, ko nimate vi in vaši otroci najpotrebnejših grizljajev; pred vas, ki vam je naložena vsa skrb in vsa tegoba tega življenja za srečo, komoditeto in zdravje drugih v ljubljanski občini, dočim vi sami propadate in hirate v mizeriji, ne da bi se kdo zanimal za vas, ne da bi kdo skrbel za vas vsaj toliko, kolikor skrbi za svoje živince; pred vas stopamo z našim občinskim programom za mesto Ljubljano.

Ne zato, sodrugi, da bi vas žnijim slepili, češ: volite nas in mi bomo jutri ta svoj program v ljubljanski občini uresničili, mi bomo jutri napravili to, kar je ljubljanska kapitalistična buržuazija zanemarila v prejšnjih tridesetih letih.

Ne iz puhle demagogije, da bi vam vzbujali skomine po lepih, novih gospodarskih, tehničnih, socialnih in higienskih napravah.

Ne iz gole politične konkurence in pohlepnosti po občinskih mandatih.

Mi vemo, da smo danes še majhna stranka in da jutri še ne bomo vodili občinskega gospodarstva v Ljubljani.

Toda stopamo pred vas z našim občinskim programom zato, da vam pokažemo, kaj bi morala občina biti za vas, kako bi moral biti postavljen njen budget, kdo bi moral nositi občinska davčna bremena, kako je Ljubljana v gospodarskem, tehničnem, socialnem in higienskem oziru zaostala za sodobnim svetom. Stopamo pred vas, da vam pokažemo, da danes občinska avtonomija ne obstoji in da je občina samo instrument kapitalistične države, ki ga suče, kakor to zahtevajo najbližje njene koristi in ne vaše življenske potrebe. Stopamo pred vas zato, da vam pokažemo, kaj bi bilo treba v tej občini izvesti in napraviti, nujno in hitro izvesti in popraviti, medtem, ko se objestna slovenska kapitalistična gospoda v Sloveniji in v Jugoslaviji sploh med seboj preriva in prepira za zlate jasli, za nadvlado v državi in ovira vse resno delo za naš socialni obstanek, za naše najnujnejše potrebe, za naš vsakdanji kruh.

Napisali smo vam ta program, da uvidite, da je revolucionarni ljubljanski proletarijat sposoben, da razumeva življenske potrebe ljubljanskega prebivalstva, da je pripravljen hoditi svojo lastno gospodarsko, kulturno in socialno pot in da noče jahati na repu te ali one buržuazne politične stranke, kakor delajo to socialisti in narodni socialisti. Mi vemo, da ne dobimo občine v svoje roke, kakor bi to moralo biti. Toda biti hočem v občinskem svetu bič buržuazije, njena slaba vest, njeni neusmiljeni kritiki in stroga kontrola, ki ji bo

vse povsodi za petami, možje, ki bomo povsodi dvigali zagrnjala, da ne bo mogla buržuazija izkoriščati občinskega gospodarstva nekontrolirano v svoje profitarke namene. Poleg tega pa hočemo stati za njo s sulicami in bodali, da jo bomo vsaj deloma gnali na pot dela, ki smo ga začrtali v svojem programu.

Sodrugi!

Ne s klerikalci in ne z demokrati! Nikake razlike ni med njimi. Eni so na vladi, drugi bi na vlado radi prišli. Kadar pa so na vladi, tedaj so eni kakor drugi proti nam, kar je čisto naravno, ker oboji so kapitalisti. Vse eno, katera buržuazna klika pride na magistrat. Mi bomo stali obema enako nasproti in vršili svojo proletarsko dolžnost.

Sodrugi! Ročni in duševni delavci! Zadržite volitve so bile naša sramota. Izbrisimo ta madež s svojih lic: Boddimo resni proletarci in hodimo po svoji lastni, jasno zočrtani poti!

Duševni delavci! Podajte nam svojo roko! Mi se zavedamo, da žuljeva roka ne more napraviti vsega. Buržuazija nas je razdelila, ona je ločila znanost od ročnega dela, da tako lažje vlada nad nami in nad vami. Spoznajte tudi vi, da smo vam mi ravno tako potrebni za vašo svobodo, za vaš kos kruha, kar ste potrebni vi nam.

Skupno na delo za osvoboditev dela!

Skupno na delo za kos kruha!
Skupno na delo za delavsko kulturo, ki nam je tako potrebna!
Skupno za socialna zboljšanja!
Skupno v boj proti izkoriščanju!
Proti kapitalizmu!
Za republiko delovnega ljudstva!
Živel republikanski blok ročnih in duševnih delavcev!

K političnem položaju.

Pašič, Pribičević in Žerjav so dobili pri volitvah nad 300.000 glasov manj kot opozicijske stranke. Dobili so pa 11 poslancev več kot opozicija.

PPŽ so vodili volitve, imeli so vso oblast (volilni aparat, državne urade, policijo, vojsko, žandarje, Orjuno, državne kase itd.) v svojih rokah, s katero so delali večino.

Z narejeno večino, ki je večina samo po pisanih zakonih, ne pa dejanska, resnična večina, hočejo vladati.

PPŽ pripravljajo in izdelujejo invalidski, stanovanjski, volilni, tiskovni, društveni, občinski zakon in zakon o kmetijskih kreditih. PPŽ napoveduje še druge nove zakone. Vsi ti PPŽ zakonski predlogi in načrti so taki, da pomenjajo poostreitev izkoriščanja delovnega ljudstva, še hujše zatiranje ljudstva, še večje omejevanje svobode, še hujšo bedo za delavce in kmete.

„Opozicija“, Davidovič, Korošec itd., vodijo proti PPŽ navidezen boj, ki bi naj opoziciji pripomogel do korit, do državnih blaganj.

Opozicija se ne bori za odpravo izkoriščanja, zatiranja in tlačjenja slovenskega, hrvaškega in macedonskega naroda, temveč za to, da poleg PPŽ postane tudi ona tlačitelj. Ker si je PPŽ naredil večino, se opozicija prizadeva priti do korit potom koncentracijske vlade, t. j. potom sporazuma z radikali.

Kako bo izgledala bodoča vlada, je danes še precej nejasno. Po sestanku parlamenta 10. marca bomo lažje sodili,

ali bo delovno ljudstvo še naprej zatiral samo PPŽ, ali bosta Pribičević in Žerjav odletela in če bodo njihova mesta zavzeli Korošec in Davidovič.

Danes pa je že jasno, da se bo v SHS nadaljevalo zatiranje in preganjanje delovnega ljudstva. Če bo ostal na krmlu PPŽ, bomo trpeli pod škorpiljoni velearbške buržuazije in njenih hrvaških in slovenskih agentov, pod koncentracijsko vlado pa bomo v Sloveniji trpeli pod bičem slovenske klerikalne buržuazije in da njeni udarci ne skelijo manj, smo se prepričali lani za časa vlade reda, miru in pravice.

Le močne in enotne razredne strokovne organizacije nam morejo omiliti in olajšati življenje v bližnji bodočnosti, rešeni pa bomo, kadar se bodeta združila delavec in kmet, napodila vse kapitalistične stranke in mesto kapitalističnih vlad upostavila vlado delavcev in kmetov.

Tiskarna komunistične stranke Jugoslavije odkrita.

(Po poročilih buržuaznih listov „Vreme“, „Politika“ in „Pravda“)

Odkar je komunistični stranki Jugoslavije z zakonom o zaščiti državi zabranjeno javno delovanje deluje ona tajno, prikrito, pod zemljo. („Pod zemljo“ pomeni toliko kot tajno. Ured.) Čeprav komunisti niso imeli javnih organizacij, se je vpliv komunistov v SHS pokazal ob raznih prilikah. Sicer so komunisti zgubili mnogo svojih pristašev iz leta 1919 in 1920, ali obdržali so pod svojim vplivom kader fanatičnih (beri pravilno Ured.) požrtvovalnih proletarcev, ki jim je omogočil, da stoji danes večina delavstva pod komunističnim vplivom in da socialdemokratske organizacije niso mogle dobiti tal med delavstvom, četudi se njim nikdar ni zabranjevalo ali otežkočevalo njihovega organizacijskega dela.

Kakor izgleda, se KSJ (komunistična stranka Jugoslavije. Ured.) dolgo in mogla privaditi in oživetiti v podzemeljsko delo. Šele v zadnjem času so naši komunisti pričeli posnemati delo ruskih boljševikov v caristični dobi. V oktobru smo poročali o odkritju komunistične knjigarne v Beogradu, iz katere se je komunistom razpošiljala revolucionarna boljševiška literatura. V zadnjih mesecih so se pa ob raznih prilikah pojavljali letaki, ki jih je policija zasačila pri posameznikih in kateri so bili v manjšem obsegu nalepljeni tudi po delavskih okrajih Beograda, v katerih so se odkrito propagirale komunistične revolucionarne ideje. Na teh letakih je bil podpisan Centralni Komitet KSJ in označba: tiskano v tiskarni CKKSJ (Central. Komiteta KSJ). Policija, ki ji ni bilo poznano obstojanje take tiskarne, je odredila opazovanje posameznih eksponiranejših komunistov, ki je pa dolgo časa bilo brezuspešno, ker so se zasledovani komunisti znali zelo spretno umakniti stalnemu zasledovanju policijskih agentov. Rezultat več tedenskega opazovanja in zasledovanja je bil zaključek, da se mora na Bulbuderu (nek okraj v mestu Beogradu Ured.) nahajati skrivališče. Šef beograjske policije Lazarevič je zato v torek 17. februarja odredil preiskavo v tem okraju, ki se vršila v zgodnih jutranjih urah. Preiskava bi bila kmalu brez-

uspešna. Končno so policisti šli tudi v hišo št. 8, kjer je stanoval delavec Kosta Čipčič, ker so skozi zagrnjeno okno opazili, da nekaj pospravlja, kar se je policiji ob taki uri (okoli 4. ure zjutraj) zdelo sumljivo. V sobah so našli celo hišno opravilo pripravljeno za selitev in o tiskarni delavec Čipčič in njegova žena nista hotela nič vedeti. Ko pa so policisti odprli zaboje, so našli v njih vse priprave za tiskanje tiskovine in tretjo številko „Komunista“ v 1000 izvodih, ki je bila pripravljena za ekspedicijo. Komunističnega lista „Komunista“ se je doslej tiskalo 3 številke. Podnaslov se glasi: „Organ KSJ“ „Izlazi po potrebi“. — Policija je oba Čipčiča in ženo aretirala in tekom dneva še okoli 20 drugih komunistov, ki pridejo pred sodišče.

Toliko smo posneli po buržuaznih listih. Kapitalistom, krščanskim v SLS, demokratskim v SDS, republikanskim Prepeluhovcem in socialpatriotom Korunove in Bernotove vere pa ob tej priliki opozorimo na tole:

Kapitalistična, caristična Rusija, ki je padla in za katero se zavzimate vi s tem, da klevetate in hujskate proti delavsko-kmetički sovjetski Rusiji, je tudi preganjala boljševike, „odkrivala“ tajne tiskarne, prepovedovala njihove organizacije, jih zapirala, pošiljala jih v Sibirijo in jih postavljala izven zakona. Vse je bilo zaman. Po izgubljenih bojih, po velikih porazih, ki jih je tekom let doživelo rusko delavno ljudstvo, je 1917 sledila končna zmaga delavcev in kmetov.

In mislim, da se ne zagrešim proti zakonu o zaščiti države, če rečem, da tudi ta zakon ne bo mogel trajno zadrževati razvoja delavskih sil in da bo po izgubljenih bitkah v zadnjih letih tudi evropski in z njim tudi proletaria na Balkanu končno zmagal. Vi dobivate posamezne bitke, nam pa je pridržana končna zmaga.

Kako se kapitalistične države pripravljajo na „mir“!

Anglija gradi 16, Amerika 11, Japonska 25, Francija 32 in Italija 16 novih vojnih ladij. — Kapitalistične vlade po celem svetu pa zahtevajo še novih kreditov in sicer: Anglija za 9, Amerika za 9, Japonska za 43, Francija za 94 in Italija za 34 modernih vojnih ladij. — Te vesti posnemamo iz angleškega kapitalističnega lista „Daily Telegrapha“.

Primerjajte ta dela z govorenjem o: „miru“, „pacifizmu“, „društvu narodov“ in spoznali bode, da je lažnik, premeten slepar in agent kapitalizma vsakdo, kdor hoče v masah delovnega ljudstva vzbuditi vero, da je mir mogoč, dokler obstoja kapitalističen družabni red. *Kdor je za resnični mir med narodi, mora biti za razredni boj, ker šele zmaga proletarskega razreda nad kapitalizmom bo pričetek resničnega miru med narodi.*

Vladislav Fabijančič

je bil izvoljen za predsednika ljubljanske organizacije jugoslovanskih dobrovoljcev. Iz občnega zbora so poslali brzojavni pozdrav na kralja v Beograd...

Komunalni program

Republikanskega bloka ročnih in duševnih delavcev za mestno občino v Ljubljani.

I. Splošni del.

1. Razmerje med občino in državo.

V Jugoslaviji danes pod režimom odkrite diktature buržuazije nimamo občinske samouprave, ki obstoja v samostojnosti občine v njeni gospodarski in finančni politiki. Prave občinske samouprave tudi ni pod režimom meščanske demokracije.

V kapitalistični državi je občina v vsakem svojem delu v popolni odvisnosti od državne oblasti. Ta nadzira vse sklepe občinskega sveta, jih potrjuje ali pa razveljavlja, kakor pač to zahtevajo interesi vladajočega kapitalističnega razreda. Kapitalistična država ne bo nikoli dala občini samouprave, ker ji v sedanjih odvisnosti najbolje služi kot sredstvo za izvajanje politike, katere temelj tvori izkoriščanje delavcev in revnih kmetov.

Šele s padcem kapitalistične oblasti v državi s strani proletariata bo dobila občina svojo resnično samoupravo in šele takrat postane ona člen človeške družbe, ki bo služil vsem tistim, ki vrše v družbi koristno delo, šele tedaj bo prenehala biti sredstvo v rokah kapitalistične države in organizacija izkoriščevalcev.

Kljub temu pa se mora proletariati tudi danes boriti za čim širšo samopravo občine, zlasti pa ljubljanski proletariati. Delavskemu razredu ne more biti vseeno, v čigavih rokah je policijska oblast na mestnem ozemlju, kdo razpolaga s stanovanji in kdo jih gradi, v čigavih rokah se nahaja aprovizacija, kdo vodi občinska podjetja, občinsko davčno in socialno politiko, kdo odločuje v prosveti.

Kakor povsod drugod, tako si mora proletariati stvoriti tudi v kapitalistični občini svoje trdne bojne postojanke za svojo končno osvoboditev, za uničenje kapitalističnega družabnega reda in ustvaritev brezrazredne socialistične družbe.

2. Organizacija občinske uprave.

Današnja organizacija in način upravljanja ljubljanske mestne občine nikakor ne odgovarja koristim proletariata. V kolikor ljubljanske občine ne upravlja vladni komisar in razni od vlade postavljeni gerentski sveti, dela to peščica ljubljanskih kapitalistov, dočim stoji ogromna večina ljubljanskega prebivalstva ob strani in tvori samo predmet upravljanja, t. j. kapitalističnega izžemanja.

To stanje v ljubljanski občini je na eni strani posledica sedanjega volilnega reda za ljubljanski občinski svet, ki je prirojen tako, da daje prednost peščici ljubljanskih kapitalistov, na drugi strani pa posledica dejstva, da je delavstvo, ki prodaja svojo delovno silo na ozemlju ljubljanske občine, izključeno od vpliva v mestni občini, ker stanuje v Mostah in na Viču. Edini pravi predstavitelj v ljubljanski občinski upravi bi bili samo oni, ki vrše v njej družbi koristno delo, t. j. ročni in duševni delavci. Ti pa so vsled sedanje organizacije občine in njene uprave potisnjeni na stran.

3. Občinski proračun.

Kapitalistični značaj današnje občine prihaja predvsem do izraza v občinskem proračunu. V njem je posvečena vsa skrb interesom kapitalističnega razreda tako glede izdatkov, kakor glede razdelitve bremen.

Ročni in duševni delavci tvorijo v Ljubljani ogromno večino; zato mora biti proračun ljubljanske mestne občine sestavljen tako, da se v njem varujejo interesi ljubljanskega proletariata, t. j. njegovo gospodarsko, socialno in prosvetno blagostanje. Breme občinskega proračuna morajo pasti na one, ki žive od dela ljubljanskega proletariata, ne pa na one, ki še za svoj vsakdanji kruh ne zaslužijo dovolj. Borba ljubljanskega proletariata pri občinskem proračunu mora iti za tem, da padejo vsi občinski izdatki v breme premožnih slojev in to ne oziraje se na obstoječe krivične zakone o davčni obremenitvi.

II. Posebni del.

Dočim živi buržuazija v luksurioznih palačah in vilah, v udobnih in prostornih stanovanjih, dočim se ji ni treba brigati za svojo prehrano, ker ima še preveč denarja in ne vprašuje po cenah živil ter

živi obilno, dočim za njo ne obstoja vprašanje odkod vzeti obleko in obuvalo, dočim ona ne drhti in ne oboli od mraza, ker je v njenih stanovanjih še pretoplo in razpolaga z obilno zimsko obleko in obutvijo, dočim zanjo ne obstoja vprašanje o zdravju, ker je vidno dobro nastanjena, zadostno prehranjena in oblečena, ker ima v slučaju bolezni na razpolago najboljšo nego in najboljše bolnišnice, dočim zanjo ne obstoja vprašanje brezposelnosti, ker se nikoli ne posuše viri njenega bogastva, dočim ona ne ve kaj so nesreče in nezgode, dočim ji ni treba skrbeti za starost in onemoglost, dočim ima buržuazija vsega v izobilju, znanje in prosveto, pa delavski razred in socialno njemu bliže stoječi sloji vsega tega nimajo.

Današnje življenje ročnih in duševnih delavcev je tako, da je brez stanovanj ali pa se stiska po ozkih, nezdravih luknjah, po kletih, podstrešjih, šupah, barakah in vagonih, da je brez zadostne prehrane, brez potrebne obleke in obutve, brez kurjave in zadostne razsvetljave, da divjajo med njimi najstrašnejše bolezni, da pa ni sredstev za ozdravljenje, da so izročeni brezposelnosti, da so kot invalidi, onemogli in v starosti na milost in nemilost izročeni usodi.

Iz takega stanja izvirajo za razredno-zavedni proletariati konkretne naloge občinske politike in zato stavijo ročni in duševni delavci v ljubljanski občini naslednje zahteve:

1. Stanovanjsko vprašanje.

A. Gradnja novih stanovanj.

Preskrba ljubljanskega proletariata z zadostnim številom higijeničnih in cenениh stanovanj je eno najbolj perečih vprašanj. V kolikor so po vojni kapitalisti sploh gradili nova poslopja, so to večinoma in skoro izključno bančne, trgovske in pisarniške hiše in palače ter luksurične hiše in vile. Pri tem so navijali cene navzgor, kar neverjetno podražuje tudi mala stanovanja. Občina mora to tendenco hitrega podraženja delavskih in uradniških stanovanj na sledeči način paralizirati:

a) Da takoj najme zadostno posojilo za zgradbo vseh potrebnih stanovanj v Ljubljani in si na ta način pridobi monopol v grajenju stanovanjskih hiš;

b) da izposluje zakon, ki daje občini pravico razlastitve vseh primernih stavbišč v mestu ter si jih zagotovi za svojo izključno razpoložljivost;

c) da progresivno obdavči nezazidana stavbišča kapitalistov, ki bi lahko zgradili hiše, ki pa tega ne store, ker nalagajo plodonosnejše svoj kapital v drugih podjetjih;

d) da si osnuje stalni fond za grajenje novih stanovanjskih hiš in za vzdrževanje obstoječih;

e) da izposluje pri državi, da izprazni stanovanjske hiše, ki jih ima zasedene z uradi, in da država zgradi za svoje urade in za državne nastavitelje lastne hiše;

f) da najde pot, da prisili vojno upravo, da ji odkupi vojašnice, ki so občinska last;

g) ukiniti je vse davščine na stanovanjanja.

Amortizacija posojila za gradbo novih stanovanjskih hiš in prispevki za snovanje stanovanjskega fonda se morajo prenesti, v kolikor se ne morejo kriti iz zmernih normalnih stanarin, izključno na obdavčenje kapitala in kapitalističnega luksusa.

Delavska in uradniška stanovanja se morajo graditi v mestu, odnosno v bližini tovarniških centrov, kjer so delavci zaposleni, ne pa kjersibodi na periferiji mesta.

B. Razpolaganje z obstoječimi stanovanji.

Pravica do urejevanja stanovanjskega vprašanja se ne sme priznavati niti lastniku hiše niti najemniku. Ta pravica pripada samo občini. To pravico ima izvrševati občina preko posebnega stanovanjskega odbora, ki ga imajo izvoliti stanovanjski najemniki in ki ima stalno delovati pod kontrolo občinskega sveta.

Nobeno stanovanje se ne sme oddati brez privoljenja občine, tudi ne meblirane sobe. Tudi podnajemi in sostanovanja imajo stopiti pod kontrolo občine.

Stanovanjski odbor imej pravico, da

potom sklepa razveljavi vse dosedanje stanovanjske pogodbe. Voditi ga mora pi tem načelo, da se imajo mnogoštevilne družine nastaniti v prostornih stanovanjih z vrtovi, družine z manjšim številom pa v manjših stanovanjih. Obenem se je ozirati na gospodarske potrebe. Kulturnim delavcem grede posebne ugodnosti.

Stanarine se imajo odmeriti tako, da družine z velikim številom članov, a z malimi dohodki plačajo najmanjšo stanarino.

Zabraniti je stanovanje po kletih, podstrešjih, barakah in vagonih.

C. Statistika.

Pazno je voditi statistiko o obstoječih in o še potrebnih stanovanjih ter o kakovosti stanovanj. Uvesti je stalno stanovanjsko nadzorstvo.

2. Velika Ljubljana.

Hitra rast zemljiške rente v Ljubljani potiskava delavca in uradnika iz centra mesta na deželo. Tako sta nastali na periferiji Ljubljane predmestji Vič in Moste. Kapitalistična buržuazija v Ljubljani ima od tega dvojno korist: gospodarsko, ker ji ni treba skrbeti za moderne higijenične naprave in druge potrebe (stanovanja, ceste, tlakovanja, električne naprave, vodovod, plin itd.) delavskega in uradniškega prebivalstva, ki gara v njenih podjetjih v mestu, in politično, ker izključuje na ta način prebivalstvo od vpliva na ljubljansko občinsko politiko. Iz teh vzrokov zahtevamo takojšnjo priklonitev teh predmetov ljubljanski občini z vsemi tistimi olajšavami, ki so prebivalstvu teh občin potrebne, da se premagajo težkoče prehodne dobe.

Zahtevamo torej ustvaritev Velike Ljubljane.

3. Elektrifikacija Ljubljane

Sedanja električna centrala že davno več ne odgovarja potrebam ljubljanskega prebivalstva. V ozki zvezi s stanovanjskim vprašanjem je razširjenje tramvajskega omrežja v predmestja, na Posavje, v Št. Vid in zgoščanje tega omrežja v mestu samem, dalje razširjenje električne razsvetljave po stanovanjih in na ulicah ter dovolitev uporabe elektrike v gospodinjstve svrhe. Istotako je interes ljubljanskega proletariata, da se pospeši elektrifikacija obratov in industrializacija mesta.

V to svrhu pa je neobhodno potrebno, da se čim prej izvrše hidro-električne centrale ob Savi.

Ko poteče pogodbeno doba ljubljanskega tramvaja, je to podjetje komunalizirati.

4. Mestna aprovizacija in trg.

Proletariati se mora boriti za to, da preide preskrba mestnega prebivalstva z živili in kurivom v roke občine in konzumov, da se tako izloči spekulacija, da se pocenijo na trgu življenske potrebščine in se ustvari neposredni stik med konzumenti in producenti. Mestna občina mora vzeti v svoje roke predvsem preskrbo s kurivom, z mlekem, mesom in kruhom. Glede kuriva mora mestna občina zlasti razširiti in modernizirati plinarno, poceniti dobavo plina za gospodarske svrhe in izvesti na lastne stroške inštalacijo. V kolikor občina sama ne more ustvariti samostojnih aprovizacijskih podjetij, ima stopiti v stik z obstoječimi zadrugami v mestu in na deželi, da tako čim bolj omeji privatno trgovino z živili in kurivom.

V ozki zvezi z aprovizacijo je reorganizacija ljubljanskega trga v smeri decentralizacije, da bo trg dostopnejši oddaljenim rajonom.

Popolnoma se mora reorganizirati in modernizirati tržna policija, uvesti je času primerno tržni red in izbojevati je kontrolo proletariata nad trgovino in produkcijo. Postaviti je tržnico.

5. Zdravstvena in socialna politika.

Pri nas vlada danes režim poostrene eksploatacije proletariata. Že v visoko razvitih kapitalističnih državah je dragoceno samo zdravje buržuazije, dočim se zdravje proletariata šteje samo v toliko, v kolikor je potrebno za profitorske svrhe kapitalističnega razreda in kapitalistične države. pri nas pa ne šteje niti toliko. V glad in bedo so potisnjeni stotisoči proletariata in revnega ljudstva, te mase propadajo vsled

najnevarnejših bolezni in vsled skrajno slabih življenskih pogojev. Kapitalistična država in občina pa stoji ravnodušno ob velikem umiranju in čaka, kako bi še ob zadnjem dihu oropala umirajočega.

V ljubljanski občini so skozi desetletja vladali najbrezobzirnejši eksploatatorji siromašnega delovnega ljudstva — slovenski liberalci, sedanjí demokrati, očetje izjemnih zakonov proti proletariatu in ustvaritelji jugofašizma. Ti so izrabljali ljubljansko občino kot navadno podjetje v svrhu profita. Njihova občinska socialna politika je obstojala v tem, da so svoje obnemogle hlapce in nastavitelje obesili na vrat občine, mesto da bi sami skrbeli zanje, ko so jim izmogli najboljše sile. Vsled tega stanja, ustvarjenega v ljubljanski občini s strani demokratov, manjkajo v tej občini najosnovnejše socialne in zdravstvene ustanove.

Spričo tega stanja bo razredno zavedni proletariati nadaljeval v ljubljanski občini borbo za naslednje zahteve:

a) za reorganizacijo mestnega fizikata, da bo vodil točno kontrolo o stanju zdravstva, o zdravstvenih razmerah v raznih podjetjih, zlasti v živilski stroki, o higijeni stanovanj in šolah ter otroških vrteh, da se v to svrhu nastavijo posebni izvežbani kontrolni organi;

b) za brezplačno zdravljenje onih občinarjev, ki imajo dohodke pod eksistenčnim minimumom in niso člani nobene bolniške blagajne;

c) za uvedbo gospodarskih nadzornikov, ki imajo nadzorovati, pod katerimi pogoji žive delavci po podjetjih.

d) za postavitev velikega modernega kopalnišča, ki ima biti predvsem pristopno ročnim in duševnim delavcem, ker buržuazija razpolaga itak v svojih stanovanjih z lastnimi kopalnicami. Siromašnim se ima omogočiti kopanje po najnižji ceni, brezposelnim in onim brez sredstev pa brezplačno;

e) za vodovod, ki se ima napeljati v vse dele mesta, zlasti tudi na barje in to na stroške občine;

f) izvesti je moderno kanalizacijo v Šiški in na mestni periferiji;

g) nadaljevati je organizacijo poklicnega gasilstva;

h) ustanovitev mestne lekarnice in odajanja zdravil po režijski ceni;

i) skrb za one siromašne porodnice, ki niso včlanjene v bolniški blagajni;

j) skrb za dojenčke;

k) organizacija boja proti jetiki, pijanstvu in spolnim boleznim;

l) pokopavanje siromašnih brezplačno;

m) organizacija in razširjenje občinskega socialno-političnega urada ter namestitve strokovnih moči v tem uradu;

n) realizacija že sklenjene pragmatike za občinske nameščence;

o) skrb za brezposelne, obnemogle in reveže;

p) postavitev otroškega doma, dnevnih zavetišč pri vseh šolah, brezplačno dobavo mleka siromašnim materam za njihove dojenčke, brezplačna hrana za siromašne šolske otroke;

r) azile za brezposelne delavce in služkinje;

s) brezplačna pravna pomoč za delavce in siromašno prebivalstvo.

6. Občinska podjetja.

Obstoječa občinska podjetja je razširiti in modernizirati. Za izvršitev vseh del, potrebnih v občini, je ustanoviti moderno centralno občinsko delavnico. Komunalizirati je reklamna in kinopodjetja.

7. Reorganizacija mestnih uradov.

Reorganizirati je treba mestne urade in reaktivirati vse uradnike, ki jih je odpustil sedanjí režim.

8. Mestna hranilnica.

Razpoložljiva sredstva mestne hranilnice je nalagati izključno v mestnih podjetjih in občinskih stanovanjskih hišah in ne v privatnih bankah, kakor se to godi sedaj.

9. Občinski svet.

Vse občinske posle ima reševati občinski svet sam. Magistratni gremij se mora odpraviti, vodilni uradniki se morajo voliti.

10. Volilni red.

Novi občinski zastop mora delati na to, da se odpravi sedanji volilni red in nadomesti z novim, kjer bodo odpadle vse dosedanje omejitve volilne pravice in razne volilne formalnosti, ki so v korist samo kapitalistom, in kjer bo uveljavljen čisti proporc. Volitve se morajo vršiti na nedeljo. Občinski svetovalci morajo uživati imuniteto in revni svetovalci dobivati odškodnino za izgubljeni čas v izvrševanju dolžnosti občinskega svetovalca med delovnim časom, tako, da se bodo lahko brez skrbi za obstanek posvečali občinskim poslom.

Pogled za kulise!

Kdo, kako in zakaj se dela vojne.

Pred dvema mesecema je bila mala vojna v eni naših obmejnih držav v — Albaniji. — Proti izvoljeni vladi Fra Noli je izbruhnil upor, ki je bil dobro organiziran in imel na razpolago dovolj orožja, ljudi in vsega, kar se potrebuje za klanje v masah. Kapitalistični časopisi so se podelili v dve skupine. Eni so zagovarjali upornika Zogu bega, drugi Fra Noli. Eni in drugi so trobili v svet, da se gre „za pravice naroda“, „proti absolutizmu“, „za demokracijo“ itd. Našo PPZ vlado so obdožili, da je oborožila Zogu bega upornike in to tudi dokazali.

Šlo pa se ni „za pravice naroda“, niti „za demokracijo“, niti za albanske interese, ampak za angleške in italijanske kapitaliste.

Ko je Ahmed Zogu beg zmagal, se je proglasil za predsednika republike. To je bilo še vsem prav. Ko pa je dal koncesijo za izkoriščanje petrolejskih vrelcev v Albaniji Angležen in ne Italijanom, ki so imeli od Fra Noli to koncesijo obljubljeno, je cela stvar prišla na dan in šele sedaj vidimo za kulise te vojne. Angleži so hoteli na vsak način priti do albanskih petrolejskih vrelcev. Ker pod Fra Nohjem tega niso mogli dobiti, so si najeli Ahmeda Zogu bega, mu dali sredstva in vse kar je potreboval, da vrže Fra Nohjev režim. To se mu je posrečilo, postal je predsednik republike in držati mora besedo in dati Angležem petrolejke vrelce v izkoriščanje, ki bodo pri tem veliko več zaslužili kot so izdali za to vojno. Italijani seveda niso zadovoljni in kako se bo stvar končala, še ni jasno. Mogoče bodo Italijani ponovili to, kar so Angleži storili.

Torej vse pisanje kapitalističnih listov „o interesih albanskega naroda“, „demokraciji“ in drugo je bila samo maska, pod katero se je skrivalo zagovarjanje ene kapitalistične skupine, ki je reflektirala na albanski petrolej.

Zanimivo je to, da so pri nas „Jutro“ in „Narod“ pisali v prid Zogu bega, torej Angležev, „Slovenec“ pa narobe za Fra Noli, torej za italijanske kapitaliste.

Za resnične interese albanskega naroda pa ni pisal nobeden kapitalistični list, ker v tem slučaju bi moral pisati proti enim in drugim in za delavsko-kmečko albansko republiko in za delavsko-kmečko vlad.

Resnica o „boljševiških podporah“.

V zvezi z odkritjem „tajne komunistične tiskarne“ je beograjska policija izvršila pri ekspanziranejših komunistih hišne preiskave. Pri sodružici Desanki Cvetkovič je našla razne brošure in potrdila Mednarodne Rdeče Pomoči. Iz tega so buržuazni listi napravili celo „komunistično zaroto“ in Jutro je pisalo o „Ogromnih boljševiških podporah trboveljskim rudarjem“, katero so dobili za „izvršen napad“ na orjunce. „Jutro“ je zlobno ali pa neumno. Mednarodna Rdeča Pomoč je mednarodna organizacija za podpiranje žrtev kapitalističnega nasilstva in proletarci cellega sveta zbiralo prispevke, da z njimi podprejo ose, ki so vsled svojega proletarskega delovanja prišli v zapore, bili ubiti ali ranjeni. Ker pa mednarodni kapitalisti skrbijo za to, da delavcem ne preostane nič za podpiranje svojih preganjanih sodrugov, je razumljivo, da največji del prispevkov za MRP doprinašajo ruski delavci (ne sovjetska vlada, go spodje!), ki so najbolje plačani delavci na svetu. — „Jutro“ piše, da je MRP porabila ogromne svote in navaja 350.000 dinarjev. Po našem mnenju je MRP sekcija Jugoslavije porabila in izdala še več in to je sramota za režim, je sramota za celo državo, ker to je dokaz, da se v Jugoslaviji vrše velika preganjanja delavstva, da so zapori polni delavcev, da je mnogo delavcev ubitih in ranjenih.

Po statistiki MRP za Slovenijo je šlo od 12. julija do 22. novembra 1924 skozi zapore v Sloveniji 121 delavec in delavk. V štirih mesecih se je obsodilo in so presedeli zaprti delavci na preiskavi 23 let in 3 mesece. Vseh zaprtih delavcev v SHS je nad 1000. In če bi MRP izdala samo 350.000 Din, bi prišlo na vsakega komaj 350 Din za pol leta. Zato je MRP izdala res več in podpora MRP za pretečeno polletje je mnogo večja in to na vašo sramoto gospodje pri „Jutru“.

Trboveljski rudarji niso dobili nobene boljševiške podpore. Dobili so pa podporo tisti delavci in njihove družine, katerim so orjunci pobili očete in brate, dobili so podpore tisti, ki ste jih spravili v zapore.

Orjuncem so dajale podpore banke, veletrgovci in kapitalisti sploh. Delavce pa podpira MRP in tudi slovenski delavci zbirajo prispevke za svoje preganjane sodruga, da jim pomagajo v bedi.

Vaša odkritja o „tajni tiskarni“, o „tajni boljševiški podpori“ so samo odkritja o zatiranju svobode, o preganjanju in teroriziranju, ki ga vrši kapitalistični razred nad delavstvom.

Iz poročila MRP za Slovenijo iz novembra meseca izhaja, da so podporo dobivali vsi delavci, ki so bili preganjani in ne samo komunisti. V Sloveniji je bilo od 142 ljudi, ki so dobili podporo samo, 18 organiziranih, drugih 124 je bilo neorganiziranih, so bili klerikalci, socialpatriotje, narodni socialisti itd. MRP je samo v glavah Lazareviča in režimskih ljudi „boljševiška“ ustanova.

S preganjanjem MRP si bo pred celim svetom PPZ policija in žurnalistika spletla nov sramoten venec, ki bi se ga vsak pošten človek sramoval.

Vkljub vsemu naprej! Dokler bo preganjanih, bomo zbirali za MRP.

Strokov. pregled

Ujedinjenje razrednih strokovnih organizacij.

Odgovor Strokovne komisije.

Na pismo, ki smo ga poslali Strokovni komisiji in ki je bil objavljen v 8. šte. DKL, je SK odgovorila s sledečim pismom:

Strokovna komisija za Slovenijo.

Ljubljana 17. februarja 1925.

Sodrugoma Ivanu Makucu in A. Hlebecu v Ljubljani.

Draga sodruga!

Potrujemo prejem Vajinega dopisa z dne 13. svečana 1925 in odgovarjamo sledeče:

Tudi po našem mnenju je koncentracija proletarskih sil ali združenje delavstva v enotne razredne strokovne organizacije, prenehanje cepljenja in ustanavljanja paralelnih strokovnih organizacij edino sredstvo, ki more našemu delavstvu povrniti

vero v lastno moč in prepričati, da bi se izgubilo delavstvo v meščanskih strankah.

Vendar smo mnenja, da sta delavski politični in strokovni pokret tako ozko zvezana, da je potrebno prenehati s paralelnimi akcijami tudi na političnem polju, ker bi sicer politične stranke vedno iznova razbijale strokovno enotnost.

Če je ta drugi cilj težje dosegljiv in morda vprašanje daljne bodočnosti, je vendar potrebno, da se takoj omilijo oblike medsebojnih političnih bojov, kakor hitro začnemo razmišljati o strokovni enotnosti. Zato moramo na žalost ugotoviti, da ste ne samo med volilnim bojem, ampak celo po Vašem razgovoru s s. Uratnikom izdali eno številko Delavsko-kmetskega lista, ki se ga dobro prečitajte, ker je primer zato, kako se za ujedinjenje ne sme delati.

Poglejte si potem naše liste, da boste videli, kako se za ujedinjenje pošteno dela.

Nadalje se moramo skupnega dela v

strokovnih organizacijah vsekakor pogovoriti. Mi hočemo v organizacijah skupno delati, ne drug drugega izigravati.

S tem ni rečeno, da moramo biti v vseh vprašanih enih in istih misli, rečeno je pa s tem, da moramo biti glede aktualnega praktičnega dela v glavnih smernicah enih in istih misli, ker je nemogoče skupno delati, ako bi hotel eden na jug, drugi na sever. O vseh teh stvareh je treba obširnejše diskuzije in temeljitega razgovora. Zato je določila Strokovna komisija, da Vas naprosi, da se udeležite s štirimi zaupniki obširnejše diskuzije o teh vprašanih. Želeli bi, da bi bila pri tej diskuziji vsaj en zastopnik Vaše železničarske organizacije in en rudarski zaupnik.

Strokovna komisija je delegirala za to diskuzijo tudi štiri zaupnike. Diskuzija naj bi se vršila v pondeljek ob 7. uri zvečer v prostorih Strokovne komisije.

S sodružnim pozdravom za Strokovno komisijo (pokrajinski odbor GDSJ) v Ljubljani tajaik Golmajer l. r.

Ker moramo gradivo za list oddati tiskarni že pred pondeljkom, bomo o poteku razgovora 23. t. m. poročali v prihodnji številki.

Prometniki in enotnost železničarske strok. organ.

„Prometnik“ št. 1 od 15. febr. piše: „Udruženje prometnikov je za enotno organizacijo na strok strokovni podlagi. Odklanjamo vsak razredni boj v smislu internacionale.“

Društvo se ne udeleži ankete, katero sklicuje strojevodja Rodič... ker nečemo cepiti ali razdirati započete dela za ujedinenje vseh želez. organizacij.“

Prometniki kot posebna uradniška kategorija železničarjev bi radi, kakor se vidi, da bi bil volk sit in koza cela. Oni dobro vedo, da brez enotne železničarske organizacije, v kateri bodo zastopani in organizirani vsi železničarji brez razlike kategorij, ne bo mogoče uspešno braniti železničarske interese. Če tako prometnikom govoriš, pritrjujejo; če jim pa poveš, da oni spadajo v vrste gospodarsko in politično tlačnih, da spadajo v proletarski razred, med duševne proletarce, se pa čutijo ponižane. „Gospod prometnik in revež premikač.“ Prometniki morajo v svojem lastnem interesu pričeti spoznavati, kaj je razredni boj, in videli bodo, da brez razrednega boja ni nobena organizacija bojovna organizacija, brez boja pa ni nobenih uspehov.

Odprto pismo.

Gospodu Pauerju, ravnatelju premogokopne družbe v Trbovljah.

Rudar sem in ne več pri zdravju, trdo roko imam po 25 letni službi v premogokopu, v katerem sem napravil svoja mlada leta in oprostiti mi tedaj, ako moje odprto pismo ne bo odgovarjalo vsem tozadevnim predpisom.

Po spričevalu, katerega mi je napravil g. Staudeger dne 24. avgusta 1923, v katerem me je napravil po 23 letnem službovanju za vozača, je razvidno, da sem vestno in požrtvovalno vršil službo celih, reci in piši triindvajset let. Za plačilo sem pa dobil listek s sledečo vsebino:

Gospod Hlaskan Martin v Trbovljah. Naznanjam Vam, da Vas po končani stavki ne sprejememo več na delo. Vsled tega smo poslali Vašo delavsko knjigo občini Trbovlje s prošnjo, da jo odpošlje v Vašo domovinsko občino.

Trboveljska premogokopna družba, ravnateljstvo Trbovlje Pauer.

To je bil konec moje karijere kot rudar in plačilo za ves moj trud skozi 23 let smrtno nevarnega dela pod zemljo.

Prečitajte to mojo kratko zgodovino, g. ravnatelj, od leta 1901 dalje. Prvo sem bil „laufer“ za plačo 2.20 K, potem čez leto dni sem postal kopač; kakšno je to življenje ne bodem podrobno opisaval. Da bode te spoznali kakšne ljubljence imate okrog sebe naj omenim to: V letu 1912, ko sem še delal v rudniku s tovarišem Jančetom Francem in Jožetom Kastelcem, katera še danes živita, je v drugem rovu delal Abel Jože. Ta Abel je zaslužil vedno mesečno več kot mi 35 do 40 kron, meni, Jančetu in Kastelcu se je čudno zdelo, kako je mogoča ta velika razlika. — Zasačili smo ga, ko je nam kradel znamke z naših vozov. Takrat smo ga kaznovali s tem, da ni več smel delati med nami; predobri smo bili in ga nismo naznanili.

Lastne številke jih obtožujejo!

„Jutro“ z dne 19. februarja prinaša poročilo, da je produkcija premoga v letu 1924 znašala v Sloveniji 1,898.192 ton, leta 1923 pa 1,666.956 ton. Predvojnja produkcija 1913 je znašala 1,587.000 ton.

Te številke govore, te številke kričijo o velikanski krivici, ki se godi rudarjem v Sloveniji.

Vsem delavcem, posebno pa rudarjem, ki so na lastnih plečih občutili gorje postreženega izkoriščanja v 1924 letu, je znano, da je Trboveljska družba odpustila nad 1000 delavcev, ki so šli v Francijo in drugam s trebuhom za kruhom. Trboveljska družba, pa tudi državni rudniki so v 1924 letu reducirali delo in mnogo delovnih dni je bilo za rudarje izgubljenih, ker so morali po sili praznovati in ostati seveda brez zalužka in tudi brez kruha. A kaj vidimo? Vkljub temu, da je bilo v letu 1924 več kot 1000 delavcev manj zaposlenih, da je okoli 10.000 rudarjev bilo prisiljeno več dni v mesecu praznovati, se je produkcija povišala. Kako je to mogoče? Mogoče je to le vsteda tega, ker so po udušenem rudarskem štrajku 1923 leta zavladale v rudarskih revirjih najhujše metode izkoriščanja, ker se nikdo ne ozira več na varnostne predpise, ker so odpravili zaupnike, ki so preje ščitili interese in življenja rudarjev. V revirjih se še nikoli ni tako brutalno in brezobzirno priganjalo k delu, kot sedaj po stavki. Produkcija se je zvišala, profiti so se zvišali, tantijeme in novoletna darila raznim gospodom so bila letos izredno visoka in kavaliraka — propadajo pa rudarji, ki so bili prisiljeni z naporom svojih zadnjih sil garati skozi celo leto in poleg tega stradati.

Demokratski Žerjav je razpustil strokovno organizacijo ZRD, klerikalni Korošec je razpust potrdil in s tem omogočil zatiranje rudarjev s strani kapitalistov TPD.

Malo dni pred grozno nesrečo v Dortmundu v Nemčiji, kjer je 139 rudarjev zgubilo življenje, je ravnateljstvo izdalo tiskan oklic: Rekord produkcije.

Nezgode v revirjih se množe, nihče ne raziskuje vzrokov in povodov. Nihče se ne briga za varnostne naprave in varnostne mere. Če se pripeti katastrofa, bodete nosili gospodje na Aleksandrovi cesti in v Knafeljevi ulici polno odgovornost.

(Na Aleksandrovi cesti je centralno ravnateljstvo TPD, v Knafeljevi ulici pa Rudarsko glavarstvo. Ured.)

Naročajte „Zapiske“ DKM

Dobrota je sirota, izprosil se je na lesno skladišče in je bil za nagrado imenovan za predelavca. Kakih sedem let pozneje se me je po zdravniški preiskavi in vsled revmatizma tudi mene prestavilo v to lesno skladišče. Sedaj je bila zapečatena moja usoda. Gospod Abel se je bal, da bom izdal

18. marc je blizu!

18. marca bo 54 let, odkar je proletarijat prvič v zgodovini prevzel oblast v svoje roke v Parizu in upostavil pariško komuno. Svetovni proletarijat proslavlja vsako leto prvi herojski poskus proletarskega osvobodjenja. Naročajte knjigo

Pariška komuna 1871

ki opisuje pariško komuno in njen pomen. Ta knjižica je neohodno potrebna in poučljiva za vsakega delavca, kmeta, ženo. Stane 5 Din, po pošti 50 par več. Naroča se je pri upravnistvu „Delavsko-kmetski list“. Breg 10/II.

Razprodajalec imajo popust.

njegovo nečedno delovanje v rudniku. Začel me je sovražiti kot steklega psa. Ko so leta 1923 pokvarili motorno žago, vsled nepoznanja obrata, brez moje prisotnosti, sta se gospoda paznik Jordan Jože in njegov kompanjon Abel maščevala nad menoj, ker sem jim opravičeno očital, da ne znajo z motorjem manipulirati; pa ne takoj. Maščevalnost sta dosegla še le pri zadnji stavki, kako se je to doseglo o tem pozneje.

Ravnateljstvo je sedaj preemestilo tega gospoda Abelna iz lesnega skladišča k pepelu za kazen, ker je spoznalo v njem malo dobrih in veliko slabih strani.

Že ponovno sem se obrnil na rudniško ravnateljstvo, da bi govoril s gospodom

ravnatelj. Ali vedno me zavrne mlad gospod Pleskovič, Vaš tajnik, z motivacijo, da mi je prepovedano z Vami govoriti. Ta gospodič se še ni zavedal, da je v Trbovljah premog, ko sem jaz že potil krvavi pot v Trboveljskem rudniku, in ne verujem, da bi Vi, g. ravnatelj, dali vso oblast v roke temu nezkušenemu mladeniču.

Krivda, katera se godi meni, se godi tudi mnogo drugim.

Vprašam Vas, g. ravnatelj, javno, kaj imate proti meni in kaj sem zagrešil, da ste me brez usmiljenja postavili na cesto in vrgli iz stanovanja, ko sem dal za rudnik vse moje življenje in vzgojil tri sine, da danes garajo v rudniku za beraško plačo. Ali mi hočete dovoliti, da z vami osebno govorim in Vam potožim moje gorje?

Trbovlje, 20. februarja 1925.

S spoštovanjem

Hlaskan Martin, odpuščen kopač.

RKP

(Ruska komunistična stranka).

Po zadnji statistiki šteje Ruska komunistična stranka 25.922 celic s 699.689 članov. V tej statistiki pa niso vštete organizacije v Turkestanu, kakor tudi ne celice v vojski, za katere se vodi posebna statistika. V gornjih številkah tudi niso zapopadani komunistični uradniki v sovjetskih diplomatskih in trgovskih predstavništvih v inozemstvu. Žen je v RKP 73.328.

143 let ječe!

Po § 3 in 10 zakona o zaščiti države je sodišče v Lomu (Bolgarska) obsodilo 36 komunistov radi septemberskega upora na 143 let ječe. V Kaskovu je policijski direktor obsodil tri komuniste na smrt.

Reduciranje vojaštva.

Vojaštvo ne bodo reducirali pri nas v militaristični SHS, tudi v nobeni drugi kapitalistični državi, zmanjšali pa so število vojakov za 50.000 mož v delavsko-kmečki sovjetski republiki SSSR v Rusiji, kakor je poročal novi ljudski komisar za vojno Frunze, ki je naslednik Trockega.

Dortmundska nesreča

135 mrtvih. — Policija ščiti krivce.

V dortmundskem rudniku „Minister Stein“ se je, kakor smo že poročali, dogodila grozna nesreča. Od 143 zaposlenih rudarjev jih je pri eksploziji plinov 135 našlo strašno smrt. Oblasti sporočajo, da so vzroki nesreče neznani, čeprav vsakdo ve v Dortmundu, da so obratni zaupniki že pet dni pred nesrečo sklicali protestni shod, ker se ravnateljstvo ni oziralo na njihove predloge in zahteve, da se ukrenejo potrebne varnostne mere. Razburjenje med delavstvom je bilo veliko. Vlada in socialisti so se zadovoljili s tem, da so poslali v Dortmund preiskovalno komisijo in obljubili, da bodo poiskali krivce. Ko pa je dortmundski list „Ruhr Echo“ objavil dokumente, s katerimi je dokazano, da je nesrečo zakrivila malomarnost ravnateljstva in nadzorne oblasti, je policija zaplenila list, mesto da bi aretirala krivce. Rudarju Sobottko, ki je zbral podatke o krivdi ravnateljstva in dal materijal listu, se ni pustilo več prihajati v rove, ker so se bali še novih dokazov. Krivci smrti 135 rudarjev so, kakor smo gori dejali, ravnateljstvo in rudarske oblasti, ki se niso ozirale na varnostne predpise in varnostne mere. Krivo pa je tudi to, da so rudarji bili preveč izmognani, ker so vsled Dawesovega načrta bili prisiljeni delati po osem ur v rovih, četudi so pred Dawesovim načrtom delali po sedem ur. Vkljub podaljšanju delovnega časa se mezde niso povešale, ker so patrijotje, ki so bili na vladi onemogočili boj rudarjev.

Pogreb žrtev se je vršil 17. februarja. Bile so navzoče deputacije rudarjev iz vseh revirjev Nemčije, iz Francije, Belgije, Češke in Poljske. Spreveda, v katerem je bilo več sto rdečih sovjetskih zastav, se je udeležilo nad 50.000 ljudi.

Po pogrebu se je vršil protestni shod, na katerem se je zahtevalo

aretacija ravnateljstva,
 uvedba 7urnega delavnika,
 40% povišanje mezd.

Izgleda, da pride 1. marca do štrajka rudarjev Nemčije za gornje zahteve.

Dopisi.

Tržič.

Delavci, presodite jih sami!

Vsi tisti delavci in delavke, ki smo bili na shodu 26. januarja v Delavskem domu, smo z začudenjem čitali zadnjega „Delavca“, ki prinaša poročila o shodih. Če je tudi vse drugo v „Delavcu“ tako zlagano in potvorbno, potem se ni čuditi, da naše organizacije nazadujejo in propadajo in da ne moremo priti nikamor naprej. Vsi, ki smo bili na shodu, vemo, da se je s. Hlebec zadržal cel čas popolnoma mirno in da je laž, kar piše „Delavec“: „... v Tržiču je prišel motiti shod znani razbijač enotnih delavskih organizacij...“ Res pa je, da je s. Hlebec, ko je dobil besedo, pozval tudi komuniste, da vstopajo v organizacijo in da delajo v njej. Zato je tudi laž, „da so komunisti poslali svojega zastopnika v Tržič, da bi prepričal našo akcijo...“ Kakor je to laž, tako je pa direktno lopovstvo, da „Delavec“ podtika s. Hlebecu, da je prišel na shod s „pet pokvarjenimi ljudi, katere je napojil z alkoholom“, ker je prišel samo s sodrugom Podlipnikom. Tudi nihče od komunistov ni bil pijan, kakor laže „Delavec“, seveda v lastno škodo, ker vsakdo ve, kako je v resnici bilo. Tistemu, ki je pisal te laži v „Delavcu“, povemo še to, da smo o ekonomskem in socialnem položaju delavstva in o socializmu slišali že večkrat govoriti in tudi čitali smo o marksizmu, da pa smo govor Haramine zato obsodili in skritizirali, ker je bil vse preje kot socialističen. Mi v našem dopisu Haramine in Rejca osebno nismo napadali, ker smo stvarno nastopili. „Resnicoljubom“ pri „Delavcu“ pa manjka stvarnih ugovorov, zato s. Hlebec osebno napadajo. Ali bi nam ti „resnicoljubi“ lahko pojasnili, odkod Haramini denar za hišo, ki si jo je kupil v Zagrebu? Plače pri organizaciji gotovo ne more imeti tako visoke, da bi se delal take prihranke. Zankrat se zadovoljimo s tem vprašanjem, po potrebi pa bomo vprašali še več.

Vkljub temu, da je gotovim elementom, katerim se gre le za osebne koristi, neljubo, da stopamo v organizacije in da nam delajo povsod ovire, pa bomo še naprej delali na to, da postane naša organizacija močna in za boj sposobna.

Jesenice.

Dopis proletarskega omladinca.

Takajšna proletarska omladina pri KID je zelo zatirana, tako, da je dvakratni suženj, prvič suženj nikdar site kapitalistične družbe in drugič pa suženj preddelavcev in mojstrov. Ako pa gospodje zvejo, da se kateri od mladih delavcev zanima za proletarsko stvar, ga pa tako zvesto čuvajo pri delu in pazijo na njega, da se pri svojem prenapornem delu ne sme niti malo spočiti. Če ga dobi stati, mu pa reče: ali te mi plačamo zato, da boš tukaj lenaril. Obratovodja ga takoj pokliče na raport, ter ga seveda rad pohvali za par dinarjev. Vsi ti tiči so seveda pristaši demokratov. — Proletarska mladina zavedaj se, ne družij se s temi zahrbtnježi, ki ti strežejo po zaslužku in življenju, obračunaj s temi izkoriščevalci, ki ti sesajo kri, kar ti je ne vzamejo stroji.

Združimo se v enotno močno razredno falango in se ramo ob rami skupno z odraslimi sodrugji borimo za svoj obstoj.

Reštanj.

Domača zabava pod firmo Orjune se je vršila v nedeljo na Senovem v gostilni Senica. Ker se orjunci ne upajo sami veselice prirediti, so nahujskali gospo Senica, da napravi veselico pod krinko „domača zabava“. Tam imajo orjunci svoj lokal in kujejo svoje vraže načrte. Ustrežimo tej gospej in ne hodimo več tja, kjer so orjunci. Gospod Sokolič, strojni mojster, se je tudi udeležil zabave, ker je tudi hud orjunc. Vso noč jih je pa čuvalo do zob oboroženo orožništvo. Pa to jim ne bo nič pomagalo. Reštanj mora postati rdeč!

Borovnica-Breg.

Upravništvu „Socialista“ v znanje.

Ker se mi pošilja vaš list na moj naslov, sem vas primoran zaprositi, da mi ga v nadalje ne pošiljate, ker nisem bil nikoli naročnik vašega lista in tudi ne bom. Meni zadostuje moj pravi list, in ta je „Delavsko-kmečki list“, in le v tega imam popolno zaupanje, ker edino ta list se bori za proletarske interese, zato se tudi vsi zavedni proletarci tega zavedamo.

Naj bode pa upravi še pojasnjeno, da se nahajam že 7 mesecev v Sloveniji in da mora vaš list romati na Hrvaško (Milanov vrh) in obratno v Borovnico.

Ant. Sever.

Rajhenburg (Senovo).

Orjunci odhajajo od tukaj v Francijo. Mnogo jih je že odšlo in mnogo jih še namerava oditi, namesto da bi čuvali državo, kakor so vedno zatrjevali. Sedaj pa gredo s trebuhom za kruhom v Francijo. Spoznali so, da so na napačni poti, da je Orjuna kapitalistična organizacija, da čuva kapitalista. Še celo predsednikov namestnik je pobral šila in kopita, po imenu Globin, in je pokazal figo Orjuni, in po-tegnil jo je v Francijo. Imamo pa tukaj še več orjuncov posebne vrste, kot n. pr. nekega paznika, po imenu Istinič, ki nas je prišel enkrat izzivat, pa nas menda ne bo več, če mu je ljuba lastna koža. Druge, ki so zablodili v Orjuno, ker niso vedeli kaj je, pa pozivamo, da spregledajo in se pridružijo tistim, med katere spadajo.

Naročajte „Zapiske“!

Proti cepljenju, za enotnost.

(Dopis iz Hrastnika.)

Ta agent in provokator je sklical tudi pri nas v Hrastniku v nedeljo dne 15. februarja shod, na katerem je bil referent sam Miha Koren, kot sluga ga je spremljal njegov Miheletta, oba iz Trbovelj.

Ko sta ta dva odlična radikala pripela na gotovo mesto, sta kar obstrmela, ko zagledata v enem kotu gostilne par prepadenih rudarjev, ni pa med njimi bilo niti enega, da bi bil došlecima poznan. Barva se pa izpremeni na njih obrazih, ko zagledata rudarje, ki so kljub vsemu še vedno na svojem mestu, zvesti načelu naših prvoboriteljev in učiteljev Marxa in Lenina. Videla sta ta dva agenta takoj, kakšen da bo uspeh in sad njunega semena, ki ga hočeta zasejati tudi med delavstvo v Hrastniku. Po obžalovanju, da je ob določeni uri še tako slaba udeležba, sta tudi takoj zvedela, kakšna je resnična taktika tega DSZ in kakšni so ljudje, ki so se postavili na čelo novo ustanovljenega združenja. Z zatrjevanjem in gestikuliranjem g. Koruna, da ima DSZ namen delovati zgolj na strokovnem polju in da so (na široko) odprta vrata delavstvu vseh strok ter vsem, izvzemši onega „gotovega polit. prepričanja“, se je nehote njegov pristaš (ki mu je pomagal prinesiti njegovo politiko iz Trbovelj semkaj) zagovoril in jasno izdal in podrl fundament njihovega združenja. Izjavil je, da potem, ko imamo enkrat močno strok. org. DSZ, se lahko odločimo v politično stranko.

Ker sta g. Korun in njegov pristaš z obrazov rudarjev čitala njih mnenje, sta mislila, ako hočeva tukaj nekoliko v kalnem ribariti, si morava nadjati masko, za katero se skriva radikalsko delo, in se nekoliko dotakniti poprejšnje strokovne organizacije ZRD.

Avtoriteto za svoje združenje sta skušala končno pridobiti s tem, da sta primerjala pravila DSZ z onimi ZRD. Omenila sta, da so izpremembe malenkostne in le v toliko, da jih je oblast morala potrditi.

G. Korun pa ni povedal, zakaj oblast od organizacij, kakršna je bila ZRD, neče nič slišati. Mi rudarji v Hrastniku se pa zavedamo, da zato ne, ker je resnično zastopala vedno in povsod delavske pravice, jih ščitila in bila radi tega razpuščena. Rekla sta, da, ker v današnjem terorju ne sme ZRD eksistirati, je potrebno, da se ustanovi DSZ.

Tako nastavljata ta dva plačana ptičarja limanice razcepljenemu delavcu, ali dvomim, da bo hrastniško delavstvo sledilo

takim in enakim podkupljencem. Delavstvo je že izprevidelo, da čim več organizacij je, tem slabše se delavcu godi.

Raditega je bolj umestno, da se vsi organiziramo v tiste strokovne organizacije, ki že obstojajo, in v dotični organizaciji zahtevamo združenje vseh strokovnih organizacij, toda v drugem smislu, po kakršnem nameravata g. Koren in radikalska kompanija.

Občinske volitve

je razpisal PPŽ režim v največjih občinah Slovenije: v Ljubljani, Trbovljah, Hrastniku in Zagorju.

Zato smo današnja številko posvetili

proletarski razredni komunalni politiki v kapitalistični državi, kot je tudi naša monarhija SHS.

Ker so v nekaterih občinah že zastopniki DKRB v občinskih odborih in ker bodo v bodoče vedno v večjem številu, prosimo vse čitatelje in posebno zaupnike, da danes objavljeni komunalni program pazno prečitajo in po njem usmerijo svoje delo v občinskih zastopih.

Shranite današnja številko!

Ker je komunalni program zavzel skoraj pol lista smo morali izpustiti precej drugega materiala, ki ga prinesemo prihodnjič. Uredništvo.

Za občinske volitve

so vložene kandidatne liste.

V Ljubljani Republikanski blok ročnih in duševnih delavcev, nosilec liste Milan Lemež.

V Trbovljah Delavsko-kmečki republikanski blok, nosilec liste s. Slapšak. Celotne liste objavimo prihodnjič.

Poziv!

Gospoda Eileca, nadsprevodnika v Ljubljani, ki stanuje za Bežigradom v 1. mestni hiši, pozivljam, da mi dokaže, da sem se vozil z dr. Žerjavom v avtomobilu. Ako tega ne more, ga s tem javno žigosam kot človeka, ki krade čas, obrekuje in nesramno laže.

Ljubljana 20. februarja 1925.

I. MAKUC.

Iz uredništva.

J. I. Črnomelj: Tvoj prispevek za list smo sprejeli in ga bomo ob priliki objavili. V tej številki pa ni bilo mogoče.

I. S. Ruše: Kmet Selnica, Vaši dopisi bodo priobčeni prihodnjič.

I. P. Verd: Pošljite, kar ste v pismu objavili.

Občni zbor

„Delavsko-kmečke Matice“, reg. zad. z o. z. v Ljubljani se vrši v nedeljo dne 1. marca 1925 ob 9. uri popoldne v mestni posvetovalnici (na magistratu) v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Volitve.
4. Razno.

Ker je to prvi redni občni zbor naše tiskovne zadruge, pričakuje načelstvo, da se ga udeleže vsi združniki polnoštevilni. Kdor že ni pravval svojega zadružnega deleža, naj stori to še pred občnim zborom.

Načelstvo

„Delavsko-kmečke Matice“.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje. Odgovorni urednik Josip Pezdur, sedlar.